

Miljø- og Fødevarerministeriet
NaturErhvervsstyrelsen

Skanderborg, den 20. oktober 2015
cv

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (S.nr. 15-0121-000025)

Det største tilbageslag for grundvandsbeskyttelsen de sidste tyve år

Lovforslaget vil have væsentlige konsekvenser for den fremtidige vandindvinding i Danmark. For forbrugerne og erhvervslivet vil det betyde kraftige stigninger i vandprisen, fordi vandselskaberne skal finde nye kildepladser og indgå flere aftaler om kompenserende tiltag for at beskytte grundvandet.

Lovforslaget lægger op til voldsomme ændringer af den hidtidige regulering og der burde derfor være lavet grundige analyser af konsekvenserne af loven. Desværre mangler disse analyser på flere områder i høringsmaterialet. Der er bla. ikke i tilstrækkeligt grad redegjort for konsekvenser for grundvandet og for dansk drikkevandsforsyning. Derudover er det ikke analyseret, hvilke økonomiske konsekvenser lovforslaget vil have for forbrugerne og for erhvervslivet som følge af stigende vandpriser. Det er heller ikke tilstrækkeligt analyseret, hvilke miljømæssige konsekvenser, der følger af loven, idet det blot forudsættes at vores EU-retlige forpligtelser overholdes.

Konsekvenser for drikkevandsbeskyttelse

I store dele af landet har man tidligere haft store problemer med nitrat i grundvandet, og mange vandværker måtte lukke borer eller hele vandværket på grund af uacceptabelt højt indhold af nitrat. En meget stor indsats for dels at finde uforurenede ressourcer dels for at beskytte og nedbringe indholdet af nitrat i nitratfølsomme områder har gjort, at truslen mod drikkevandet er aftaget. Vi frygter, at disse forbedringer med det fremsendte forslag vil være i akut fare, og med dem meget store samfundsinvesteringer i rent drikkevand.

For at beskytte grundvandet mod forurening med nitrat indgås der allerede mange steder aftaler med landbruget om mod betaling at nedsætte tildelingen af kvælstof til afgrøderne. Med den ændrede norm vil landbruget kunne hævde, at de vil lide et større tab ved indgåelse af aftaler, hvilket vil medføre højere erstatninger til erhvervet og dermed en højere vandpris.

Side 1 af 3

Uheldigvis stopper omkostningerne ikke her. Mere alvorligt er, at der med en højere gødningsnorm vil være behov for at indgå aftaler på langt større arealer end i dag, da den samlede udvaskning af kvælstof vil stige væsentligt og dermed bringe flere drikkevandsressourcer i fare.

Endeligt vil det også betyde, at der vil blive behov for at udvide den planlagte grundvandskortlægning, da der vil blive langt flere nitratfølsomme indvindingsområder, der skal kortlægges og udarbejdes indsatsplaner for. Det vil derfor være nødvendigt enten at øge afgiften til grundvandskortlægning eller at skaffe anden finansiering til disse meget udgiftskrævende aktiviteter.

Konsekvenser for det øvrige vandmiljø

Med den øgede anvendelse af kvælstof vil det øvrige vandmiljø også blive hårdt ramt – dels via overfladeafstrømning dels via grundvand med forhøjet indhold af nitrat. Det nævnes i forslaget, at der skal udarbejdes kompenserende tiltag for den øgede udvaskning, men der foreligger på nuværende tidspunkt end ikke forslag til disse, og det virker derfor meget urealistisk, at der skulle være alternativer på plads samtidig med den øgede udvaskning af kvælstof til vandmiljøet.

For forbrugerne og det øvrige erhvervsliv kan man frygte, at vandprisen som følge af brug af ikke-costeffektive virkemidler vil blive kraftigt stigende, da de mest cost-effektive virkemidler ikke vil blive taget i anvendelse. Hertil kommer, at ophævelse af randzonerne også medvirker til at effektive virkemidler ikke længere kan bruges til at reducere udvaskning til vandmiljøet, hvorved samfundet bliver nødt til at bruge langt dyrere metoder til at fjerne næringsstofbelastningen i vandmiljøet, og at klimatiltag også fordyres. Når der er ekstremnedbør er et af de vigtigste virkemidler til sikring af byer og infrastrukturer vandtilbageholdelse i oplandet. Denne indsats bliver dyrere og vanskeligere, når der kan dyrkes i randzonerne – det vil blive sværere at finde steder, som kan oversvømmes uden konsekvenser, og dyrere at lave aftalerne herom.

Forholdet til EU-lovgivningen

Det fremsatte forslag er på flere punkter i klar modstrid med EU-lovgivningen.

Først og fremmest mener vi ikke, at man med dette forslag kan leve op til reglerne i Vandrammedirektivet om at opnå god tilstand i vandmiljøet. Som nævnt i høringsmaterialet så fastslår EU-domstolens afgørelse C-461/13, at medlemsstaterne skal forhindre forringelser i vandmiljøet, og at såfremt en enkelt parameter forringes et niveau, så vil det være i strid med direktivet, mens en forringelse indenfor et niveau ikke i sig selv vil være i strid med direktivet. Det fremgår dog også af dommen, at hvis tilstanden i en vandforekomst er i laveste niveau, så er enhver forringelse direktivstridigt. Af dette må følge, at hvis en grundvandsforekomst ikke er i god tilstand, så vil enhver forringelse i forhold til nitratkoncentrationen være i strid med direktivet.

Det anføres, at der kan opnås fristforlængelse i forhold til opnåelse af målene om god tilstand, og at man så kan nøjes med mindre og gradvise forbedringer. Det kræver dog, at betingelserne for fristforlængelse er til stede. Direktivet fastslår, at enten skal naturlige eller tekniske forhold umuliggøre opnåelse af god tilstand indenfor planperioden eller også skal der være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en rettidig forbedring af vandforekomstens tilstand. Sidstnævnte fristforlængelse kræver en økonomisk analyse for hver enkelt forekomst og kan derfor ikke bruges generelt. Der er derfor et klart problem i forhold til målopfølgelsen.

Det anføres i høringsmaterialet, at grundvandet skal have et indhold af nitrat, der ikke overstiger 50 mg/l for at overholde kravene til god kemisk kvalitet, men mange grundvandsafhængige overfladevandforekomster kan ikke opretholde god økologisk tilstand selv om kravene til drikkevand er overholdt i grundvandet. I sådanne tilfælde vil grundvandsforekomsten ikke have god kemisk tilstand. Flere grundvandsforekomster vil derfor med forhøjede gødningsnormer være i fare for ikke længere at have god kemisk tilstand, hvilket vil være en overtrædelse af direktivet.

Endeligt, så kræver direktivet, at der anvendes cost-effektive virkemidler til at nå de opsatte mål. Som ovenfor nævnt, så strider forslaget mod dette.

Carl-Emil Larsen

Claus Vangsgård